

Борисенко Л.Л. Теоретичні і методичні основи підвищення ефективності фахової підготовки вчителів фізичного виховання / Л.Л.Борисенко // Актуальні проблеми фізичного виховання молоді: теорія К90 практика : зб. матеріалів Відкритої Всеукр. наук.-практ. конф. за участю країн СНД (6 квітня 2011 р., м. Лисичанськ) / за заг. ред. Т. Т. Ротерс. - Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2011. – С.66-72.

Анотація. Вирішальна роль у формуванні здорового способу життя належить батькам і школі. Школа - єдина структура, яка охоплює всіх дітей і здатна системно й послідовно формувати мотивацію щодо здорового способу життя.

Ключові слова: гуманізація освітнього процесу, педагогічні умови, професійна культура, інновації, інформаційні і комунікаційні технології, емоційна саморегуляція, самостійна робота, рейтингова система.

Борисенко Л.Л.(Лисичанськ)

ТЕОРЕТИЧНІ І МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Вирішальна роль у формуванні здорового способу життя належить батькам і школі. Школа - єдина структура, яка охоплює всіх дітей і здатна системно й послідовно формувати мотивацію щодо здорового способу життя. Проблема розвитку культури майбутнього вчителя є однією із пріоритетних і потребує пильної уваги з боку викладачів вищого навчального закладу до проблеми формування у студентів професійної культури, яка є найважливішим аспектом майбутньої професійної діяльності.

Натомість у практиці професійної фізкультурної освіти навчання студентів в основному спрямовується на вузькопрофесійну і рухову підготовку, обмежуючи

Загальнокультурний та особистісний розвиток майбутніх фахівців. Тому проблема підвищення рівня культури майбутніх учителів фізичного виховання через послідовну гуманізацію освітнього процесу на загальнокультурному, професійному й особистісному рівнях з акцентом на його повноцінний духовний, інтелектуальний, моральний та естетичний зміст викликає значний науковий інтерес.

Сьогоднішній учитель фізичного виховання повинен не лише добре володіти основами своєї професії, знати предмет викладання та його методичні аспекти, а й бути взірцем культури і високих морально-етичних цінностей як для учнів, так і для колег та суспільства в цілому.

Цей процес буде відбуватись більш успішно та ефективно, якщо в навчально-виховний процес вищої школи будуть упроваджені відповідні педагогічні умови [2, с. 24].

Під педагогічними умовами формування професійної культури майбутніх учителів ми розуміємо наявність таких обставин, які сприяють формуванню й розвитку необхідних якостей і структурних елементів

досліджуваного феномену та впливають на ефективність і результативність навчально-виховного процесу.

Перша педагогічна умова ґрунтується на тому, що результати підвищення професійної культури студентів зумовлені його інтелектом, морально-психологічним станом [2, с. 38].

Друга умова вказує на те, що інтерактивні форми і методи навчання сприяють формуванню у студентів професійних здібностей, необхідних для успішної майбутньої педагогічної діяльності, активізують процес здобуття відповідних знань, формують уміння інтерактивної роботи з учнями, а також впливають на розвиток їхніх особистісних якостей і культуру поведінки [4, с. 176].

У зв'язку з тим, що професія саме вчителів фізичного виховання пов'язана зі значним емоційним навантаженням (проведення змагань, командних спортивних та рухливих ігор і т. ін.), третьою умовою обрано оволодіння майбутнім учителем фізичного виховання вміннями та навичками емоційної саморегуляції [3, с. 45].

Особливо значущими для розвитку нових підходів до навчання є зміна соціальної та життєвої ролі знань і пізнавально-творчих можливостей людини. Перебудова характеру навчання здійснюється, перш за все, відносно таких його сутнісних характеристик як цільова орієнтація й характер взаємодії у навчальній діяльності. На виховання нової генерації педагогічних кадрів орієнтують Конституція України, Закон України «Про освіту», Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI століття), Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті.

Враховуючи сучасні вимоги до вчителів фізичної культури, професійна підготовка фахівців з фізичної культури повинна будуватися таким чином, щоб значно підвищити якість освіти, роль фізичної культури, яка формує узагальнюючий аналіз вивчених наукових досліджень стосовно проблеми професійної підготовки фахівців з фізичного виховання, дає змогу виявити низку суперечностей, серед яких найсуттєвішими, на наш погляд, є такі:

- традиційна консервативність системи підготовки та індивідуальне фахове зростання педагогічних працівників і необхідність постійної модернізації знань, умінь усвідомлення проблем педагогічної діяльності у контексті нових потреб як конкретного закладу чи установи освіти, так і суспільства в цілому;

- значне підвищення об'єктивних вимог до фахового рівня педагогічних працівників та фактична неготовність значної частини фахівців до відповідних змін;

- вимоги до особистості фахівця, покликаною вирішити завдання формування культури здоров'я школярів, і рівень його професійної готовності;

- необхідність самореалізації вчителя, що потребує опанування новітніх освітніх технологій, у тому числі здоров'яформуючих, та особиста неготовність до впровадження нових методів роботи.

Реформа вищої освіти, що відбувається в даний час, пов'язана за своєю суттю з переходом від парадигми навчання до парадигми освіти. У цьому плані слід визнати, що самостійна робота студентів є не просто важливою формою освітнього процесу, а повинна стати його основою.

Посилення ролі самостійної роботи студентів і принципово змінює організацію навчально-виховного

* процесу. Це дає можливість формувати у студента здібності до саморозвитку, творчого застосування отриманих знань, способів адаптації до професійної і діяльності на сучасному етапі [5, с. 13].

В той же час самостійна робота, її планування, організаційні форми й методи, система відстеження результатів є одним із найбільш слабких місць у практиці вузівської освіти і однією з найменш досліджених проблем педагогічної теорії, особливо стосовно сучасної освітньої ситуації, переходу до Болонської системи.

Самостійна робота може бути представлена:

- як процес творчого мислення студента при вирішенні якої-небудь проблеми, завдання, засвоєння того або іншого матеріалу незалежно від того, відбувається це в аудиторії, удома або в бібліотеці;
- як деякий результат розумової діяльності - у вигляді написання реферату, дипломної, курсової, контрольної роботи, вирішення Індивідуального домашнього завдання тощо.

Самостійна робота студентів має бути спрямована на:

- глибоке освоєння конкретної дисципліни;
- вироблення здібностей уживання отриманих знань у різних ситуаціях, з використанням всього комплексу придбаних знань;
- вироблення вміння роботи в групах, вироблення спільного рішення, аналізу дій;
- заміна рутинної роботи в аудиторії на більш творчу й нестандартну [5, с. 19].

У сучасних умовах вже в період навчання майбутнього фахівця відбувається зміна технічного устаткування, програмних і апаратних засобів, з'являються нові інформаційні й інженерні технології. Все це викликає ускладнення процесу підготовки, оновлення не тільки його складових елементів і зв'язків між ними, але і взаємодії між ними при вирішенні завдань, на формування професійної компетентності фахівця.

Окрім традиційних методів контролю, найбільш ефективною й перспективною є така технологія, як рейтингова система навчання [5, с. 19].

Рейтингова система - це регулярне відстеження якості засвоєння знань і умінь у навчальному процесі, і виконання планового об'єму самостійної роботи. Таке відстеження найбільш доцільно проводити шляхом видачі індивідуальних завдань, задач, пов'язаних з вивченням конкретних життєвих ситуацій, а також шляхом гри (кросвордом) тощо.

Введення багатобальної системи оцінювання дозволяє, з одного боку, відобразити в бальному діапазоні індивідуальні особливості студентів, а з

іншого - об'єктивно оцінити у балах зусилля студентів, витрачені на виконання окремих видів робіт [5, с. 19].

При використанні рейтингової системи:

- основний акцент робиться на організацію активних нидів навчальної діяльності;

- у взаєминах викладача із студентами є співпраця і творчість;
- передбачається різноманітність стимулюючих, емоційно-регулюючих, спрямовуючих і організуючих прийомів втручання викладача в самостійну роботу і студентів;

- викладач виступає в ролі педагога-менеджера й режисера навчання, готового запропонувати студентам мінімально необхідний комплект засобів навчання, а не лише передає необхідну інформацію;

- навчальна інформація використовується як засіб організації навчальної діяльності, а не як мета навчання.

Використання рейтингової системи дозволяє досягти ритмічнішої роботи студента протягом семестру, а також активізує пізнавальну діяльність студентів шляхом і симулювання їх творчої активності.

Одним із напрямів, орієнтованих на підвищення підготовки майбутніх педагогів, є його інформатизація.

Об'єм змісту знань, що постійно збільшується і змінюється, умінь і навичок, якими повинні володіти сучасні фахівці, веде до пошуку способів інтенсифікації і Швидкої модернізації системи підготовки з використанням інформаційних і комунікаційних технологій [1, с. 25].

Використання інформаційних технологій до певної міри полегшує роботу викладача. Перевагами нових технологій є зручність і наочність викладу матеріалу легкість його переміщення, можливість швидко знайти потрібну інформацію, показати процес, що вивчається, явище в динаміці.

В даний час великого значення набуває застосування нових технологій в освіті з метою оптимізації ефективності процесу навчання, в результаті якого з'явиться сучасний фахівець [1, с. 22].

Сучасне суспільство вимагає від випускників вузів уміння практично використовувати теоретичні знання, отримані процесі навчання. Сьогодні багато говориться про формування інноваційного навчання, без чого немає сенсу говорити про якісну освіту. Причому впровадження інновацій - це не поліпшення того, що ми маємо, а вихід на якісно новий рівень.

Незважаючи на достатньо широкий спектр досліджуваних напрямків фахової підготовки студентів вищої педагогічної школи, ще недостатньо, на наш погляд системних (цілісних) досліджень, що стосуються розробки технологій професійної підготовки з фахових (спортивно педагогічних) дисциплін.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ашанін В. С. Стан і перспективи інформатизації освіти вузах фізичної культури // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту : [зб. наук, пр.] / За ред. С. С. Срмакова — Х. ХІІ, 2000. - № 19. - С. 20-26. 2. Осипова Т. Ю. Формування професійно

орієнтованої особистості майбутнього вчителя : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Т. 10. Осигюва. - Одеса, 2001. - 248 с. 3. Чебыкин А. Я. Теория и методика эмоциональном регуляции учебной деятельности : [науч.-метод. пособие] А.Я. Чебыкин. - Одесса : Астро- Принт, 1999. - 158 с. 4. Щербань П. М. Навчально-педагогічні ігри у вищих навчальних закладах : [навч. посібник] / П. М. Щербань. - К.: Вища школа, 2004. - 207 с. 5. Юшко Г. Н. Научно-дидактические основы организации самостоятельной работы студентов в условиях рейтинговой системы обучения : автореф. дис. на здобуття канд. пед. наук : 13.00.08 теория и методика профессионального образования.